

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO CELJE

**LETNO POROČILO
O IZVAJANJU PROGRAMA NALOG ZA PODROČJE
JAVNEGA ZDRAVJA ZA LETO 2008**

**SOCIALNO MEDICINSKA, EPIDEMIOLOŠKA, HIGIENSKA IN
ZDRAVSTVENO EKOLOŠKA DEJAVNOST ZA OBDOBJE
01.01. – 31.12.2008**

Celje, januar 2009

KAZALO

1.1.	Spremljanje nalezljivih bolezni in priprava osnovnih ukrepov za njihovo preprečevanje in obvladovanje.....	3
1.2.	Sodelovanje pri programu imunoprofilakse in kemoprofilakse s koordinacijo na regijskem nivoju.....	4
1.3.	Skrbništvo nad sistemom za spremljanje, načrtovanje in izvajanje obveznega programa cepljenja v Sloveniji s programom CEPI.....	5
1.4.	Epidemiološko spremljanje akutnih respiratornih infektov (ARI) in gripe ter spolno prenosljivih okužb (SPO).....	6
1.5.	Sodelovanje pri spremljanju poliovirusov	7
1.6.	Epidemiološko spremljanje okužb s hrano in drugih izbruhov nalezljivih bolezni	8
1.7.	Skrbništvo nad sistemom Survival za spremljanje nalezljivih bolezni, izbruhov in epidemij.....	9
1.8.	Vzpostavljanje sistema hitrega obveščanja in naglega ukrepanja ter zagotavljanje stalne pripravljenosti	10
1.9.	Naloge s področja zdravstvene ekologije, ki potekajo v vsej državi	11
1.1.	LEHAP – Izboljšanje okolja in zdravja v lokalni skupnosti in v regiji	13
1.11	Promocijske aktivnosti na področju okolja in zdravja	16
1.12	Spremljanje in proučevanje organizacije zdravstverne dejavnosti in kadrovske zasedbe (BPI).....	17
1.13	Zbiranje podatkov o boleznih in stanjih, obiskih in napotitvah ter kadrih in urah ter spremljanje kazalnikov v osnovnem zdravstvenem varstvu in specialistično ambulantni dejavnosti.....	18
1.14	Zbiranje podatkov in spremljanje kazalnikov zdravstvenega stanja delavcev iz zdravstveno opravičene odsotnosti z dela ter poškodb pri delu.....	19
1.15	Proučevanje epidemioloških značilnosti umrljivosti v regiji	20
1.16	Koordinacija izvajanja programov preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni.....	21
1.17	Zagotavljanje potrebnih informacij in priporočil s področja javnega zdravja za strokovno in splošno javnost v regiji	22
1.18	Zdravstveno vzgojna dejavnost (ZV)	24
1.19	Promocija zdravega načina življenja – zmanjševanje dejavnikov tveganja, povezanih z načinom življenja in krepitev varovalnih dejavnikov za zdravje.....	26
1.20	Promocija zdravja v šolskem okolju	28
1.21	Promocija duševnega zdravja v regiji.....	29
1.22.	Koordinacija aktivnosti na področju preprečevanja in zmanjševanja problematike zlorabe drog in zasvojenosti.....	32

1.1. Spremljanje nalezljivih bolezni in priprava osnovnih ukrepov za njihovo preprečevanje in obvladovanje

V letu 2008 smo spremljali gibanje NB v regiji Celje. Nejasnosti in manjkajoče podatke smo razreševali in pridobivali sproti, po preverjanju rubrik na prijavnih kartici. V mesečnih obvestilih smo o gibanju NB in o epidemiološki situaciji obveščali izvajalce zdravstvene dejavnosti.

Povezovali smo epidemiološke podatke z mikrobiološko diagnostiko. Sodelovali smo pri usklajevanju strokovnih podlag za pripravo doktrine na področju laboratorijske diagnostike nalezljivih bolezni, epidemiološkem spremljanju nalezljivih bolezni, identifikaciji tveganj za nastanek in širjenje NB.

Vključevali smo se v delo komisij za preprečevanje in obvladovanje bolnišničnih okužb (SB Trbovlje, Brežice, Celje). Za KOBO SB Celje in SB Brežice smo pripravili poročila o pojavljanju večkratno odpornih bakterij. V sodelovanju s KOBO SB Celje smo z molekularno tipizacijsko metodo PFGE opredelili izbruhe MRSA, prav tako smo s to metodo tipizirali ESBL+ enterobakterije in proti vankomicinu odporne enterokoke.

Obveščali smo javnost o NB in preventivnih ukrepih za njihovo preprečevanje preko sporočil za medije in spletne strani ZZV Celje. Izdelali smo letno poročilo Gibanje nalezljivih bolezni ter pregled ukrepov za njihovo obvladovanje v regiji Celje v letu 2007.

Sodelovali smo z Inštitutom za varovanje zdravja, se udeležili kolegijev epidemioloških služb, sodelovali z drugimi območnimi Zavodi za zdravstveno varstvo, veterinarsko in zdravstveno inšpekcijo.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- 12 mesečnih poročil o gibanju NB-Celjski epidemiološki vestnik.
- Letno poročilo Gibanje nalezljivih bolezni ter pregled ukrepov za njihovo obvladovanje v regiji Celje v letu 2007.
- 10 sporočil za medije (Cepljenje proti RMV, Rotavirusne okužbe na Celjskem, Klopni meningoencefalitis-razširjenost in cepljenje, Evropski teden cepljenja-2 sporočili, Svetovni dan boja proti hepatitisu, Preprečevanje stekline, Napoved cepljenja proti gripi, Svetovni dan boja proti aidsu, Ušivost). Po dosegljivih podatkih je bilo doseženih najmanj 93 medijskih objav, ker nimamo podatkov o vseh medijih, kjer se pojavljamo.
- Prispevki za spletno stran.
- Izvedeni sestanki in opravljene zadolžitve v KOBO regijskih bolnišnic (zapisniki).
- Izvedeni sestanki in opravljene zadolžitve v okviru epidemioloških kolegijev (zapisniki).

1.2. Sodelovanje pri programu imunoprofilakse in kemoprofilakse s koordinacijo na regijskem nivoju

Zbirali in analizirali smo podatke o cepljenju obveznikov in drugih skupin prebivalstva na območju regije Celje ter usklajevali delo s cepitelji v regiji (posredovanje navodil in priporočil). Zbirali smo podatke o stranskih pojavih pridruženih cepljenju, ki nam jih sporočajo zdravniki cepitelji z izpolnjeno anketo »Stranski pojavi pridruženi cepljenju«. Sodelovali smo pri izdelavi predloga za imunizacijski program. Sodelovali smo z zdravniki cepitelji in jim nudili strokovno podporo in pomoč.

V mesecu maju smo organizirali strokovno srečanje s cepilnimi ekipami naše regije.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Poročilo o precepljenosti predšolskih otrok v celjski regiji za leto 2007 (izdelano januarja 2008).
- Ankete o neželjenih stranskih pojavih po cepljenju.
- Strokovni program in lista prisotnosti za srečanje s cepitelji CE regije.
- Poročilo o precepljenosti posameznih skupin prebivalstva.

1.3. Skrbništvo nad sistemom za spremljanje, načrtovanje in izvajanje obveznega programa cepljenja v Sloveniji s programom CEPI

Podatke o cepljenju predšolskih in šolskih otrok spremljamo s CEPI programom. Preko disket smo posredovali podatke o novih obveznikih za cepljenje na posamezna cepilna mesta, prav tako tudi vse druge spremembe (npr. obvezniki, ki nimajo stalnega prebivališča v CE regiji oziroma so se iz regije odselili).

Pri uporabi CEPI programa pa prihaja do številnih netočnosti, na katere opozarjamo že leta. V letu 2008 smo na terenu na cepilnih mestih zdravstvenih domov in zdravstvenih postaj 9-krat razreševali probleme v zvezi z delovanjem CEPI programa, poleg tega pa dnevno pomagali uporabnikom programa pri odpravi napak (težave glede prenosa podatkov pri letnih poročilih in mesečnih evidencah, inštrukcije za operativno delo).

Poročilo, izdelano samo s CEPI programom, ne da pravih podatkov o precepljenosti, zato smo v marcu na vzorcu naključno izbranih obveznikov ocenili precepljenost otrok v naši regiji z dvema indikatorjema: precepljenost proti Di-Te-Per in OMR. Precepljenost proti Di-Te-Per je bila 97.9%, proti OMR pa 94.3%.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Poročilo o intervencijah na terenu za odpravljanje napak (Evidenca za spremljanje servisiranja).
- Poročilo o precepljenosti na vzorcu naključno izbranih obveznikov.
- Zaznamki strokovnih podpo-inštrukcij za operativno delo s CEPI programom.

1.4. Epidemiološko spremljanje akutnih respiratornih infektov (ARI) in gripe ter spolno prenosljivih okužb (SPO)

V okviru te naloge zaznavamo in spremljamo akutne respiratorne okužbe in gripo s pomočjo mreže 5-tih zdravnikov. V letu 2008 smo evidentirali podatke o obolelih z ARI in gripo v skladu s šiframi MKB 10. Prav tako smo poleg »mrežnih« prijav spremljali ARI in gripo na osnovi mesečnih poročil drugih zdravnikov v regiji.

Zbirali smo prijave SPO za namene epidemiološkega spremljanja in pridobivali manjkajoče podatke na prijavnem obrazcu (demografski podatki in dejavniki tveganja za okužbo).

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- 52 tedenskih poročil o ARI in GPB za namene mrežnega spremljanja.
- Štiri tromesečna poročila o gibanju SPO za namene epidemiološkega spremljanja.

1.5. Sodelovanje pri spremljanju poliovirusov

Ta naloga je namenjena aktivnemu sledenju in spremljanju pojava akutnih flakcidnih paraliz, posredovanju podatkov na IVZ in zbiranju potrebnih kužnin.

V letu 2008 nismo zasledili nobenega primera akutne flakcidne paralize.

1.6. Epidemiološko spremljanje okužb s hrano in drugih izbruhov nalezljivih bolezni

V letu 2008 smo obravnavali okužbe s hrano in pridobivali epidemiološke podatke o klastrih in izbruhih. Evidentirali smo izbruhe, izvajali epidemiološko raziskavo z namenom odkrivanja virov okužbe in preprečevanja nadaljnega širjenja nalezljivih bolezni.

Z metodo PFGE tipizacija salmonel v izbruhih smo ugotavljali povezanost oziroma identičnost izolatov salmonel, ki so povzročile izbruh. V okviru programa WHO-Global surveillance and serotyping network in evropske mreže EnterNet smo podatke o pojavljanju serotipov salmonel in njihove občutljivosti za antibiotike vnesli v bazo podatkov, jo obdelali in posredovali mreži EnterNet ter na spletno stran WHO-Global surveillance and serotyping network.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Poročila o izbruhih.
- Poročilo o tipizacijah serotipov salmonel.
- Obdelani podatki o pojavljanju serotipov salmonel in njihove občutljivosti za antibiotike za EnterNet.

1.7. Skrbništvo nad sistemom Survival za spremljanje nalezljivih bolezni, izbruhov in epidemij

V okviru te naloge smo v skladu s programom vnašali prijavljene primere NB v programsko bazo. Ob tem smo že večkrat opozorili, da vnesen šifrant ne dovoljuje vnosa nekaterih novejših in zelo pomembnih NB (npr. ESBL+ enterobakterij, erlihioze, Ca-MRSA).

INDIKATOR DOSEŽKOV

- 52-tedenskih poročil o prijavljenih NB.

1.8. Vzpostavljanje sistema hitrega obveščanja in naglega ukrepanja ter zagotavljanje stalne pripravljenosti

V okviru te naloge smo spremljali posamezne epidemiološko pomembne primere NB in izbruhe v Sloveniji in svetu preko sistema EWRS. Namen naloge je pravočasno odzivanje in ukrepanje ob pojavu določenih NB. V letu 2008 smo izven delovnika ukrepali dvakrat in sicer v primeru pojava meningokoknega meningitisa (laboratorijska diagnostika, zaščita tesnih kontaktov).

INDIKATOR DOSEŽKOV

- Prejeta obvestila EWRS.
- Prijava primera, identifikacija kontaktov in odrejena kemoprofilaksa v primeru meningokoknega meningitisa.

1.9. Naloge s področja zdravstvene ekologije, ki potekajo v vsej državi

Skupaj s predstavniki IVZ in ostalih regionalnih zavodov za zdravstveno varstvo smo se kot z osnovno nalogo javno zdravstvenega tima, ki deluje na regijskem nivoju na področju okolja in zdravja aktivno ukvarjali s spremljanjem problematike v regiji Celje s poudarkom na proučevanju in obvladovanju okoljskih javno zdravstvenih problemov in okoljskih dejavnikov, ki vplivajo na zdravje prebivalstva v regiji, s pripravo potrebnih izhodišč in ukrepov za obvladovanje groženj zdravju, s pripravo in koordinacijo promocijskih aktivnosti v regiji ter v zvezi s tem z zagotavljanjem informacij in priporočil s področja okolja in zdravja za strokovno in splošno javnost v regiji. Pri tem smo sledili nacionalno postavljenim programskim in izvedbenim ciljem in njihovi implementaciji v regijo.

Tako kot ostali zavodi za zdravstveno varstvo in IVZ smo tudi na našem zavodu na področju okolja in zdravja vključeni v naslednje sklope nalog:

A/ Sodelovanje pri implementaciji CEHAP

B/ Sodelovanje v strokovnem povezovanju ter izvajanju skupnih nalog, ki se nanašajo na biološko, kemijsko in fizikalno varnost živil vključno s pitno vodo

C/ Sodelovanje na področju povezanim z monitoringom pitnih vod

Na področju posameznih sklopov nalog smo v letu 2008 opravili:

A/ Sodelovanje pri implementaciji CEHAP

Skladno s planom dela je vloga našega ZZV pri implementaciji CEHAP-a v letu 2008 omejena na organizacijsko vlogo pri pripravi predavanj na temo CEHAP za zdravnike in po predhodnem posvetu na morebitno aktivno vlogo v smislu predstavitev lokalne okoljske problematike. Na tej nalogi v letu 2008 nismo delali, saj nosilec naloge, IVZ, v letu 2008 še ni planiral organizacije predavanj v naši regiji.

B/ Sodelovanje v strokovnem povezovanju ter izvajanju skupnih nalog, ki se nanašajo na biološko, kemijsko in fizikalno varnost živil vključno s pitno vodo

Na področju postavljanja enotnih doktrinarnih stališč ter zagotavljanja informiranosti in osveščenosti splošne in strokovne javnosti o vsebinah in o problematiki s področja varnosti živil in oskrbe z zdravo pitno vodo smo v letu 2008:

- nadaljevali s sodelovanjem pri pripravi vsebin o varnem delu z živili (vključno s pitno vodo) za strokovno in laično javnost, ki so dostopne na spletnih straneh IVZ in tudi našega ZZV. V tej zvezi smo si predstavnice regionalnih zavodov in IVZ že na začetku leta razdelile vsebine s področja varnega dela z živili namenjene potrošnikom, v manjših delovnih skupinah izoblikovale dokumente in jih obravnavale ter potrdile na dveh delovnih sestankih. Korespondenčno smo bivši člani komisije za pitno vodo nadaljevali tudi z obravnavo in potrjevanjem dokumentov s področja pitne vode, ki so prav tako objavljeni na spletnih straneh IVZ in tudi našega ZZV,
- za območje celjske regije smo za obdobje celega leta 2008 redno izpolnjevali naloge, ki so kot sodelovanje IVZ in ZZV-jev opredeljene v 5. členu Pravilnika o pitni vodi.

C/ Sodelovanje na področju povezanim z monitoringom pitnih vod

Tako kot prejšnja leta smo tudi v letu 2008 s povezovalno vlogo med nosilcem monitoringa in upravljavci sistemov za oskrbo s pitno vodo v celjski regiji omogočali nemoteno izvajanje monitoringa pitne vode.

Nadaljevali smo z rednim obveščanjem upravljalcev celjske regije o neskladnih vzorcih ter tudi o novih dokumentih objavljenih na spletnih straneh.

Zaradi nepričakovane menjave nosilca izvajanja monitoringa tik pred pričetkom izvajanja monitoringa pitne vode 2008, ne uupoštevanja sprememb v bazi podatkov, ki smo jih v letu 2007 natančno izpolnjene in pravočasno posredovali takratnemu nosilcu – IVZ, pa smo se zlasti v prvi polovici leta 2008 srečevali s posameznimi pripombami/pritožbami upravljavcev vodovodov na izvajanje monitoringa pitne vode.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

A/ Sodelovanje pri implementaciji CEHAP

- V letu 2008 izvajalec predavanj na temo CEHAP za zdravnike celjske regije ni predvidel – na tej nalogi nismo delali.

B/ Sodelovanje v strokovnem povezovanju ter izvajanju skupnih nalog, ki se nanašajo na biološko, kemijsko in fizikalno varnost živil vključno s pitno vodo

- Sodelovali smo v obravnavavi in pripravi **enajstih dokumentov s področja varnega dela z živili** za potrošnike; sodelovali smo v obravnavi **desetih dokumentov s področja pitne vode**, predstavnica zavoda ke kot soavtorica sodelovala **pri pripravi nove izdaje Smernic dobre higienske prakse za kuhinje vrtcev**.
- Posodobili smo spletno stran našega zavoda za področje živil in pitne vode. Nanjo smo poleg ostalega gradiva dodali prej omenjenih novih enajst dokumentov s področja varnega dela z živili za potrošnike ter deset dokumentov s področja pitne vode ter skrbeli tudi za obnavljanje že obstoječih dokumentov.

C/ Sodelovanje na področju povezanim z monitoringom pitnih vod

- V letu 2008 smo ves čas izvajanja monitoringa pitne vode sproti spremljali spremembe za **ažuriranje baze monitoringa pitne vode za območje celjske regije**
- Ves čas smo dosledno zagotavljali sprotno obveščanje upravljavcev celjske regije o ukrepanju k vsem neskladnim vzorcem pitne vode **(v letu 2008 je bilo skupaj izdano 99 obvestil)** in skrbeli za seznanjenost upravljavcev z novimi dokumenti s področja pitne vode na spletnih straneh.

1.1. LEHAP – Izboljšanje okolja in zdravja v lokalni skupnosti in v regiji

LEHAP predstavlja kompleksen program za neko območje (v našem primeru celjsko regijo), ki vključuje prizadevanja za doseg za zdravje ustreznih okoljskih razmer za prebivalce tega območja.

Dolgoročni namen programa LEHAP je izboljšanje stanja na področju okoljskega zdravja za območje regije Celje.

Ključne naloge programa LEHAP za regijo Celje, na katerih smo delali, so:

1. Kakovost pitne vode v regiji Celje

V težnji po izboljšanju kakovosti pitne vode v regiji Celje smo za delo na tem področju:

- v naši regiji se v praksi srečujemo zlasti s problematiko odsotnosti vodovarstvenih pasov in problematiko razdrobljenosti (majhnosti) vodooskrbnih sistemov. Obravnavi te problematike smo namenili velik poudarek na srečanju z upravljavci vodovodov celjske regije, ki smo ga organizirali 19.marca 2008,
- izdelali smo letna poročila o kvaliteti pitne vode za pet vodovodov celjske regije, ki oskrbujejo več kot 5000 uporabnikov,
- sodelovanje pri obravnavi epidemij in sumov na epidemije (Na območju naše regije sum na hidrično epidemijo v letu 2008 ni bil postavljen).

2. Kakovost zunanjega in notranjega zraka v regiji Celje

V smislu doprinosa k izboljšanju kakovosti zraka v regiji Celje smo v prvi polovici leta 2008 pregledali stanje merilnih mest za zunanji zrak v regiji Celje.

3. Spremljanje ostalih mikrobioloških, fizikalnih in kemijskih tveganj

3.1 Živila

V okviru naloge s katero skušamo doprinesiti k izboljšanju varnosti živil v celjski regiji smo v letu 2008:

- v smislu pobud na MZ in iskanju medsektorskih povezav skupaj z ZZV Nova Gorica predstavnikom ZIRS in MZ predstavili problematiko nadzora nad obsevanimi živili v naši državi,
- v okviru obveščanja potrošnikov o varnem načinu priprave problematičnih živil smo skupaj s predstavniki IVZ in ostalih zavodov za zdravstveno varstvo sodelovali pri pripravi in obravnavi vsebin o varnem delu z živili ter jih objavili na naši spletni strani. Redno smo skrbeli za obveščanje potrošnikov (na spletu, informacije po telefonu) tudi v primeru omejitev uporabe pitne vode na vodovodnih sistemih naše regije,
- na pobudo epidemiološke službe našega zavoda smo sodelovali tudi pri obravnavi epidemij in sumov na epidemije na območju naše regije.

3.2 Kopalne vode

Za zmanjšanje tveganja za zdravje kopalcev smo konec junija 2008, ob pričetku vrhunca kopalne sezone, pripravili sporočilo za medije in dali izjave za več lokalnih medijev, v katerih smo kopalce opozorili na nevarnosti za zdravje povezane tako s kakovostjo kopalnih voda kot z neupoštevanjem kopališkega reda. Kopalcem smo podali osnovna priporočila za ravnanje na kopališčih, s katerimi lahko doprinesejo tako k manjši možnosti za razvoj obolenj, kot tudi zmanjšajo možnost za nastanka poškodb.

3.3 Izredne razmere

V smislu izboljšanja stanja pripravljenosti na izredne razmere v regiji Celje smo skupaj s predstavniki ostalih zavodov in IVZ dopolnili in objavili na spletni strani lansko leto izdelana osnovna higienska navodila/priporočila za prebivalstvo ter različne institucije v

izrednih razmerah. V tej zvezi smo podali tudi pobudo za povezavo s predstavniki Ministrstva za obrambo.

3.4 Zaščita pred UV žarki

Na področju dela v smislu izboljšanja okoljskega zdravja smo bili na celjskem zavodu v letu 2008 med obravnavo tveganj najbolj aktivni na področju posledic izpostavljenosti UV žarkom. V smislu osveščanja prebivalstva o škodljivem delovanju sončnih žarkov in o načinih pravilne zaščite smo bili dejavni ne samo na celjskem ampak v širšem slovenskem prostoru.

V sodelovanju z Društvom za boj proti raku regije Celje smo razvijali in izvajali projekt "Zaščita pred škodljivimi posledicami sončnih žarkov – ozaveščanje predšolske populacije" namenjenem predšolskim otrokom, vključenim v vrtec in njihovim staršem. Zanimanje za projekt je preraslo vsa pričakovanja, konec maja in v začetku junija 2008 so se o škodljivem delovanju sončnih žarkov in o načinih pravilne zaščite seznanjali otroci v 202 enotah slovenskih vrtcev po vsej državi. V projektu je sodelovalo 15.000 prijavljenih otrok, število otrok, ki so bili deležni informacij o škodljivem delovanju sončnih žarkov in o načinih pravilne zaščite pa je bilo še bistveno večje, saj se je kar nekaj vrtcev v projekt vključilo zgolj z enim ali dvema oddelkoma, projekt pa so potem zaradi aktualnosti razširili na cel vrtec. Na osnovi evalvacije projekta (izpolnjeni evalvacijski vprašalniki, ki smo jih obdelali do konca septembra) ocenjujemo, da je le ta zelo uspel.

Aktivni smo bili tudi pri pripravi gradiv za medije, sodelovanju z mediji in informacijami za javnost ob svetovnem dnevu sonca. Ob dnevu sonca smo na temo predstavitve projekta in osveščanja prebivalstva o škodljivem delovanju sončnih žarkov in o načinih pravilne zaščite pripravili tiskovno konferenco, ki je bila zelo dobro obiskana in medijsko odzivna, kot gostje pa smo na to tematiko sodelovali tudi v več televizijskih in radijskih oddajah.

4. Ostale naloge z zdravstveno ekološko problematiko

Tako kot prejšnja leta smo tudi v letu 2008 večkrat nudili strokovno pomoč pri reševanju problemov glede ustrezne opreme, organizacije prehrane, preprečevanja širjenja nalezljivih bolezni vrtcem in šolam.

Enako pa smo v tem obdobju po telefonu, v ustnih razgovorih, po mailu nudili informacije ostali strokovni in laični javnosti celjske regije s področja pitnih in kopalnih vod, preprečevanja širjenja legioneloz, varnosti živil in druge informacije.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

1. *Kakovost pitne vode v regiji Celje*

- Izdelali smo **pet letnih poročil o kakovosti pitne vode** vodovodov celjske regije, ki oskrbujejo več kot 5000 uporabnikov
- Organizacija **enega srečanja z upravljavci vodovodov** celjske regije.

2. *Kakovost zunanjega in notranjega zraka v regiji Celje*

- Izdelali smo **seznam merilnih mest za zunanji zrak za regijo Celje**.

3. *Spremljanje ostalih mikrobioloških, fizikalnih in kemijskih tveganj*

3.1 *Živila*

- Na ministrstvo podana **ena pobuda** (obravnavo obsevanih živil v Sloveniji).
- Izdelali in na spletni strani objavili **enajst obvestil o varnem delu z živil**, namenjenih potrošnikom (Trakulje, Gliste, Sodobni načini pakiranja živil, Ravnanje s kuhinjskimi odpadki, Gensko spremenjena živila, Dostava hrane na dom, Obsevanje živil z ionizirajočim sevanjem, Higienško ravnanje s sadjem in zelenjavo, Improvizirana ponudba živil – Degustacije, Improvizirana ponudba živil – sejmi in prireditve, Čistila v kuhinji).

3.2 Kopalne vode

- Pred kopalno sezono (konec junija, julij) smo izdelali **medijsko objavo s priporočili za varno kopanje za kopalce.**

3.3 Izredne razmere

- Na spletni strani smo pregledali in dopolnili **dokument z osnovnimi higienskimi navodili za izredne razmere (poplave, potresi).**

3.4 Zaščita pred UV žarki

- Število objavljenih prispevkov v medijih: **tiskovna konferenca s 25 medijskimi objavami** (8 v tiskanih medijih, 17 v elektronskih medijih), **3 oddaje na radijskih postajah in 2 oddaji na TV** ter **več krajših prispevkov na lokalnih informativnih radijskih in TV postajah.**
- V projekt "Zaščita pred škodljivimi posledicami sončnih žarkov – ozaveščanje predšolske populacije" je bilo vključenih **15.000 predšolskih otrok iz 109 matičnih vrtcev oz. 202 objektov vrtcev iz vse Slovenije.**

4. Ostale naloge z zdravstveno ekološko problematiko

Ocenjujemo, da smo v povprečju (vprašanja po mailu, vprašanja po telefonu, obiski zainteresiranih strank na zavodu) **dnevno izdali vsaj po eno informacijo na temo zdravstveno ekološke problematike.**

1.11 Promocijske aktivnosti na področju okolja in zdravja

V sodelovanju s predstavniki ostalih regionalnih zavodov za zdravstveno varstvo in IVZ smo si predstavniki javno zdravstvenega tima, ki deluje na področju okolja in zdravja na ZZV Celje, kot eno od osnovnih nalog za leto 2008 zadali nalogo, da doprinesemo k izboljšanju osveščenosti prebivalcev celjske regije o problemih s področja okolja in zdravja in tudi s seznanjenostjo o možnih načinih ukrepanja.

V tej zvezi smo v sodelovanju z oddelkom za promocijo in z vključenimi partnerji na regionalni ravni sodelovali pri pripravi in koordinaciji aktivnosti ob obeležitvi izbranih svetovnih dni; pri pripravi spremljajočih gradiv, pripravi strokovne podlage za obeležitev načrtovanih svetovnih dnevov in tudi drugih aktualnih tem s področja okolja in zdravja, osveščanju javnosti preko medijev, spletnih strani ter sodelovanju z mediji z namenom ustvarjanja objektivnih informacij s področja okolja in zdravja za javnost.

V letu 2008 smo organizirali obeležitev treh svetovnih dni na regijskem nivoju in aktivno sodelovali na državni proslavi ob svetovnem dnevu zdravja (kjer smo v sklopu predstavitve dobrih praks v zvezi s podnebnimi spremembami predstavili naš projekt "Zaščita pred škodljivimi posledicami sončnih žarkov – ozaveščanje predšolske populacije").

Na regijskem nivoju smo organizirali obeležitev:

Svetovni dan vode:

- organizirali smo srečanje upravljavcev sistemov za oskrbo s pitno vodo na celjskem kjer smo obravnavali problematiko pitne vode na celjskem in v Sloveniji,
- pripravili smo obvestilo za medije o problematiki pitne vode na celjskem in v Sloveniji.

Dan sonca:

- ta dan smo obeležili z začetkom izvajanja projekta "Zaščita pred škodljivimi posledicami sončnih žarkov – ozaveščanje predšolske populacije" v slovenskih vrtcih,
- pripravili smo tiskovno konferenco s predstavitvijo projekta "Zaščita pred škodljivimi posledicami sončnih žarkov – ozaveščanje predšolske populacije" in osveščanja prebivalstva o škodljivem delovanju sončnih žarkov in o načinih pravilne zaščite,
- sodelovali smo v več radijskih in televizijskih oddajah, v katerih smo prebivalstvo opozarjali o škodljivem delovanju sončnih žarkov in o načinih pravilne zaščite.

Svetovni dan hrane:

- v sodelovanju s KGZS Celje smo v Laškem organizirali srečanje lokalnih proizvajalcev hrane (zlasti ekološka pridelava) in potencialnih potrošnikov (zdravilišča, večji javni kuhinjski obrati, vzgojno varstvene institucije) v smislu krepitev lokalne trajnostne oskrbe (LTO) v naši regiji,
- pripravili smo obvestilo za medije o pomenu LTO.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Izvedli smo obeležitev treh svetovnih dni, **svetovnega dneva voda, dneva sonca in svetovnega dneva hrane.**
- Aktivno smo **sodelovali na državni proslavi ob svetovnem dnevu zdravja.**
- **Uspešno izveden projekt "Zaščita pred škodljivimi posledicami sončnih žarkov – ozaveščanje predšolske populacije"** v vrtcih.
- Okoli **70 objav** v medijih (večina na temo varnega sončenja pa tudi v zvezi s pitno in kopalnimi vodami ter živili/lokalna trajnostna oskrba).

1.12 Spremljanje in proučevanje organizacije zdravstvene dejavnosti in kadrovske zasedbe (BPI)

V roku smo opravili registracijo novih izvajalcev ter vse spremembe po poročanju kadrovske službe v bazi izvajalcev zdravstvene dejavnosti. Opravljenih je bilo 1144 sprememb.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Zagotovljena je aktualna baza podatkov o organiziranosti in kadrovske pokritosti zdravstva v celjski regiji. Vnesene so bile vse spremembe.

1.13 Zbiranje podatkov o boleznih in stanjih, obiskih in napotitvah ter kadrih in urah ter spremljanje kazalnikov v osnovnem zdravstvenem varstvu in specialistično ambulantni dejavnosti

V roku smo opravili kontrolo, popravke, vnos in združevanje zbranih podatkov o izvajalcih zdravstvenega varstva, opravljenem delu ter ugotovljenem zdravstvenem stanju prebivalcev vseh izvajalcev posameznih zdravstvenih varstev (primarno zdravstveno varstvo žensk, primarno zdravstveno varstvo predšolskih otrok, primarno zdravstveno varstvo šolskih otrok in mladine, primarno zdravstveno varstvo odraslih - splošna/družinska medicina, dejavnost medicine dela, prometa in športa, specialistična zdravstvena dejavnost, zobozdravstveno varstvo, patronažna dejavnost, reševalna služba, rehabilitacija v okviru naravnih zdravilišč, gibanje bolnikov v bolnišnicah, zdravstveno vzgojna (ZV) dejavnost in dejavnosti materinskih šol) v regiji Celje za leto 2007 in za polletje 2008.

Zbrali in združili smo letna poročila o opravljenih sistematskih pregledih predšolskih otrok v regiji ter letna poročila o opravljenih sistematskih pregledih šolarjev in mladine v regiji. Vse agregirane podatke smo pravočasno poslali na IVZ.

Ves čas so potekale intenzivne komunikacije in razreševanje napak v poročilih izvajalcev različnih zdravstvenih varstev v regiji. Z izvajalci posameznih varstev smo opravili tri delovne sestanke na terenu z namenom izboljšanja poročanja.

Izdelan je statistični letopis za leto 2006. Pričeli smo z izdelavo izhodnih tabel za statistični letopis 2007. Vse izvajalce smo pozvali k oddaji letnih poročil 2008 in jih seznanili z metodološkimi navodili.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Letno poročilo Zub Stat in ročna poročila za leto 2007, poslana na IVZ do 20. 3. - opravljeno, letni izvedbeni cilj dosežen.
- Polletno poročilo Zub Stat in ročna poročila za polletje 2008, poslana na IVZ do 20. 9. - opravljeno, letni izvedbeni cilj dosežen.
- Odstotek pravočasno prejetih poročil izvajalcev Zub Stat za leto 2007 – 72,8%.
- Odstotek napak nad dovoljeno mejo v poročilih izvajalcev Zub Stata za leto 2007 – 17,25%.
- Izdelan je regijski letopis s prikazom zdravstveno statističnih podatkov ter kazalnikov v regiji Celje za leto 2006.
- V pripravi je regijski letopis s prikazom zdravstveno statističnih podatkov ter kazalnikov v regiji Celje za leto 2007, izvedbo načrtujemo do konca maja 2009.

1.14 Zbiranje podatkov in spremljanje kazalnikov zdravstvenega stanja delavcev iz zdravstveno opravičene odsotnosti z dela ter poškodb pri delu

Spremljanje bolniškega staleža je potekalo tekoče. V roku smo oddali socialno medicinsko in finančno agregacijo za obdobje december 2007 – november 2008.

Izbrane zdravnike smo redno mesečno obveščali o stanju bolniškega staleža v regiji in upravnih enotah.

Za letno poročilo o bolniškem staležu za leta 2004, 2005, 2006 in 2007 smo pripravili vse dogovorjene izhodne tabele na osnovi podatkov, ki jih prejmemo od izvajalcev v regiji. Zamik poročil 2004, 2005 in 2006 je nastal, ker iz IVZ nismo prejeli vseh potrebnih podatkov. Opravili smo kontrolo 4698 obrazcev Poškodba pri delu, odpravljali napake in šifrirali obrazce. Delo smo opravili v roku.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Poročilo o bolniškem staležu za pretekli mesec, poslano na IVZ do 18. v mesecu – opravljeno redno mesečno, letni izvedbeni cilj dosežen.
- Mesečno obvestilo splošnim zdravnikom o stanju BS po upravnih enotah in v regiji Celje – 12 obvestil.
- Šifrirani obrazci poškodba pri delu, poslani na IVZ do 15. v mesecu – opravljeno redno mesečno, letni izvedbeni cilj dosežen.
- Izdelan Prikaz bolniškega staleža za leto 2004, 2005, 2006 in 2007 - letni izvedbeni cilj dosežen.

1.15 Proučevanje epidemioloških značilnosti umrljivosti v regiji

Na osnovi baze podatkov o umrlih smo pripravili analizo umrljivosti (prikaz specifične in standardizirane umrljivosti in vzrokov smrti) za regijo in posamezne upravne enote v letu 2006. Poročilo o umrljivosti smo posredovali vsem bolnišnicam ter zdravstvenim domovom v regiji.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Poročilo o umrljivosti za regijo Celje za leto 2006 – opravljeno, letni izvedbeni cilj dosežen.
- Poročilo o umrljivosti za regijo Celje za leto 2007 – je v pripravi, izdelavo načrtujemo do konca februarja 2009, letni izvedbeni cilj ni bil dosežen zaradi dela na drugih nalogah in poznega prejema baze podatkov iz IVZ.

1.16 Koordinacija izvajanja programov preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni

Koordinacija preventivnega varstva odraslih na področju bolezni srca in ožilja na primarni ravni

Splošno javnost smo informirali o uvajanju programa za odkrivanje raka na debelem črevesju SVIT in se udeležili predstavitvenega seminarja, ki ga je organiziral CINDI.

Vključili smo se v raziskavo Vedenjski slog odraslih prebivalcev Slovenije, ki jo vodi CINDI Slovenija in Medicinska fakulteta v Ljubljani. Skrbeli smo za redno informiranje javnosti preko medijev ter pozivali anketirance v naši regiji k oddaji vprašalnikov. Opravili smo pregled, kontrolo ter vnos vseh 1145 vrnjenih vprašalnikov.

Z izvajalci preventivnih pregledov odraslih za bolezni srca in ožilja v splošnih ambulantah v regiji smo opravili en delovni sestanek, na katerem smo jih seznanili z novim področnim dogovorom ter opravili anketo o izvajanju preventivnih pregledov ter zdravstveno vzgojnih delavnic.

Koordinacija preventivnega varstva odraslih na področju reproduktivnega zdravja (ZORA)

Dosedanje izkušnje, probleme ter vizijo pri koordinaciji varstva reproduktivnega zdravja smo predstavili predstavnikom ZZV Murska Sobota. Tudi v tem varstvu se kaže potreba po ureditvi koordinacije na nacionalnem nivoju in na nivoju ZZVjev. Vključeni smo bili v programski svet ZORA pri Onkološkem inštitutu.

Vzpostavitev koordinacije preventivnega varstva predšolskih in šolskih otrok in mladine

Organizirali smo delovni sestanek vseh ZZV in IVZ na temo prenove pravilnika o preventivnih pregledih otrok in šolske mladine. Ugotavljamo, da je izvajanje preventivnega programa različno v različnih okoljih, razlike so tudi v obsegu opravljene dela in kakovosti. Ponovno je potrebno urediti status koordinacije tega varstva na IVZ in ZZV, ki vključuje odgovornosti, kompetence in financiranje.

Koordinacija preventivnega zobozdravstvenega varstva otrok in mladine

Izvajali smo redno svetovanje in pomoč zobozdravnikom in sestram pri izvajanju zobozdravstveno preventivnih aktivnosti.

S preventivnimi zobozdravstvenimi sestrami smo opravili štiri delovne sestanke.

Z zobozdravniki smo izvedli štiri delovne sestanke.

Sodelovali smo s programsko hišo Audax pri dograditvi programa za računalniško spremljanje obolevnosti v ustni votlini.

Zbrali, pregledali in vnesli smo v bazo vse podatke o serijskih pregledih ustne votline (KEP) za šolsko leto 2007/2008 in pripravili poročilo za izvajalce.

Zbrali, pregledali in vnesli smo v bazo vse evidence zobozdravstveno vzgojnega dela za šolsko leto 2007/2008 in pripravili poročilo za izvajalce.

Sodelovali smo pri organizaciji zaključne prireditve Tekmovanja za čiste zobe ob zdravi prehrani, ki je potekala v Planetu Tuš. Prireditve se je udeležilo 400 otrok iz območja UE Celje.

Sodelovali smo na zaključni prireditvi tekmovanja za zdrave zobe v Šmarju pri Jelšah.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Izvedena koordinacija raziskave Vedenjski slog odraslih prebivalcev v regiji Celje ter vnosa podatkov 1145 vprašalnikov v računalniško bazo.
- Izdelano Poročilo KEP za izvajalce.
- Izdelano Poročilo o zobozdravstveni vzgoji za izvajalce.
- Izvedena delovna srečanja (1 reproduktivno varstvo, 1 predšolsko in šolsko varstvo, 1 splošna/družinska medicina, 8 zobozdravstveno varstvo v letu) z zapisniki – letni cilj pri varstvu splošna medicina dosežen 50%, pri ostalih 100%.

1.17 Zagotavljanje potrebnih informacij in priporočil s področja javnega zdravja za strokovno in splošno javnost v regiji

Delo z mediji

V letu 2008 smo nadaljevali z intenzivnim informiranjem širše javnosti o ključnih vsebinah javnega zdravja preko medijev, ki so pomembni deležniki v promociji zdravega načina življenja. V prvih šestih mesecih smo za javnost pripravili **36 sporočil** za medije (cepljenje proti raku materničnega vratu, rotavirusne infekcije na Celjskem, nagrada za spletno odličnost tosemjaz.net, teden boja proti raku, presejalni programi za odkrivanje raka, panična motnja, kakovost pitne vode, klopni meningitis, opustitev kajenja, rak materničnega vratu, evropski teden cepljenja, telesna dejavnost, poziv na cepljenje za hepatitis A in B, raziskava o vedenjskem slogu, sedem let programa To sem jaz, projekt osveščanja o vplivih sonca za predšolske otroke, svetovni dan brez tobaka, varnost kopališč, ponovni poziv k oddaji vprašalnikov o vedenjskem slogu, zobozdravstvena preventiva v celjski regiji, dojenje, samomori na celjskem, relacijska družinska terapija, umetnostna terapija, raziskava o alkoholu in drugih drogah, steklina, osteoporoza, sladkorna bolezen, rak dojke, krizni telefoni, cepljenje proti gripi, lokalna trajnostna samooskrba s hrano, ušivost v vrtcih, AIDS).

Pripravili smo **dve tiskovni konferenci** – o projektu varnega sončenja, ki smo ga pripravili na zavodu in je namenjen predšolskim otrokom v vrtcih po celi Sloveniji (glej nalogo 1.11) ter o preventivni vlogi in dejavnosti zavoda na Celjskem v zadnjih 20 letih. V celem letu smo zabeležili **628 objav** v nacionalnih in lokalnih medijih.

Delo na spletni strani ZZV

V letu 2008 smo nadaljevali z intenzivnim informiranjem širše javnosti o ključnih vsebinah javnega zdravja preko spletne strani zavoda. Dopolnjevali smo obstoječe rubrike. V celem letu smo objavili 99 novic, zabeležili smo 234.056 obiskov ter 1.205.408 prelistanih strani. Odgovorili smo tudi na vsa vprašanja, ki so bila na nas naslovljena preko spleta.

Izobraževanje pripravnikov zdravstvenih strok

Izvedli smo dva 40 urna seminarja za pripravnike, ki se ga je udeležilo skupno 35 slušateljev (zdravniki, medicinske sestre, sanitarni inženirji). Predstavili smo jim aktivnosti z vseh področij javnega zdravja, ki se opravljajo v okviru zavoda in v sodelovanju z drugimi ustanovami.

Izobraževanje drugih javnosti

7 enournih oddaj Stetoskop na radiu Celje: v sodelovanju z radiom Celje smo koordinirali izvedbo oddaj o zdravju za splošno javnost. Teme: demenca, onesnaženost zraka, zaščita pred soncem, spolno prenosljive bolezni, problematika alkohola, dojenje, pitne vode, samomori. V oddajah so sodelovali strokovnjaki vseh delovnih področij zavoda ter nekateri zunanji sodelavci. Oddaje so potekale v živo in so bile odprte za vprašanja poslušalcev.

91 krajših predavanj, pogovorov in delavnic v trajanju od ene do osem šolskih ur za različne javnosti (mladostniki, starši, učitelji, splošna javnost) na naslednje teme: prehrana in gibanje (1), hujšanje (16), duševno zdravje (28), motnje hranjenja (2), problematika drog in zasvojenosti (12), zdravje šolskih otrok (6), varnost v prometu (8), nasilje (5), rak (5), kajenje (1), Sijem od zdravja (7). Vseh srečanj se je udeležilo okoli 3826 udeležencev. Posamezna izobraževanja so podrobneje opisana pri ostalih nalogah.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Medijsko poročilo za leto 2008 – 36 sporočil za medije, 2 tiskovni konferenci,

628 objav v medijih – medijski plan za leto 2008 je presežen pri sporočilih.

- Poročilo o spletnem dogajanju – 99 novic, 234.056 obiskov, 1.205.408 prelistanih strani – plan je dosežen.
- Dva izvedena 40 urna seminarja za pripravnike zdravstvenih strok - ocena vsebine 4,5, ocena izvajalcev 4,5 (od najvišje možne ocene 5) - plan dosežen.

1.18 Zdravstveno vzgojna dejavnost (ZV)

Opravili smo sestanke z izvajalci ZV v vseh ZD (koordinator ZV, glavna sestra, pediater oz. šolski zdravnik) s ciljem preveriti izvajanje programa Vzgoja za zdravje. Program izobraževanja **Vzgoja za zdravje**, ki ga je razvil IVZ v sodelovanju z ZZVji v letu 2007, ki je namenjen izvajanju v okviru sistematičnih pregledov učencev in dijakov v zdravstvenih domovih, je uspešno prenesen v regijo. Izvajajo ga v vseh zdravstvenih domovih. Informacije in predloge s strani izvajalcev smo jih posredovali na IVZ s ciljem dopolnitve in izboljšanja programa.

S koordinatorji za zdravstveno vzgojo v regiji smo imeli dva delovna sestanka.

Na vseh osnovnih in srednjih šolah v regiji smo preverili, katere programe IVZ in ZZV s področja preprečevanja kajenja tobaka, pitja alkohola in varnosti izvajajo. Ugotovitve smo posredovali IVZ s ciljem povečanja števila šol, ki bodo programe izvajale.

Obeležili smo naslednje **mednarodne dneve**:

Teden boja proti raku – v City centru Celje smo štiri dni zapored imeli stojnico z gradivi in drugimi materiali za informiranje o raku ter modeli za praktični prikaz samopregledovanja dojk ter mod. Vsak dan je na stojnici strokovnjak zainteresiranim mimoidočim svetoval glede zdrave prehrane, samopregledovanja dojk, alkohola in tobaka, ter zaščite pred rakom kože. Stojnico je obiskalo okoli 150 naključnih obiskovalcev centra.

Svetovni dan vode – gled nalogo 1.11.

Svetovni dan gibanja – sporočilo za medije, s poudarkom na pomenu gibanja v vseh starostnih skupinah.

Svetovni dan sonca – širši javnosti smo na tiskovni konferenci predstavili projekt Varno s soncem in dosegli številne medijske objave ter s tem velik del splošne javnosti (glej nalogo 1.11).

Svetovni dan brez tobaka:

- splošno javnost smo preko medijev informirali o podatkih o razširjenosti kajenja med mladimi, ki smo jih pridobili z raziskavo ESPAD o alkoholu in preostalih drogah med šolsko mladino v letu 2007
- radijska oddaja o možnostih opuščanja kajenja ter o pasivnem kajenju na radiu Celje v sodelovanju s specialistom pulmologom,
- z Mladinskim centrom Celje smo sodelovali pri osveščanju mladih o kajenju v celjskem mestem parku (informiranje in osveščanje o prednostih nekajenja, o učinkih tobaka, o možnostih odvajanja od tobaka, izvedli smo praktično meritev CO v izdihanem zraku med obiskovalci),
- v splošni bolnišnici Celje in v Zdravstvenem domu Celje smo na stojnicah mimoidoče ter čakajoče v čakalnicah informirali z gradivi in svetovali na temo življenje brez tobaka; akcijo smo izvedli v sodelovanju s Projektno pisarno Celje zdravo mesto ter Srednjo zdravstveno šolo Celje.

Svetovni dan preprečevanja samomora - opisano pri nalogi krepitev duševnega zdravja na Celjskem.

Svetovni dan duševnega zdravja - opisano pri nalogi Krepitev duševnega zdravja na Celjskem.

Svetovni dan hrane - sporočilo za medije, glej nalogo 1.11.

Svetovni dan boja proti aidsu - sporočilo za medije in sodelovanje z mediji glede ozaveščanja in promocije zdrave spolnosti, informiranje ter razdeljevanje kondomov v sodelovanju z društvi in nevladnimi organizacijami na Celjskem.

Svetovni dan boja proti steklini - posredovanje informacij laični javnosti o steklini in preventivnih ukrepih za preprečevanje okužbe

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Zapisnik 10 srečanj z izvajalci Vzgoje za zdravje v posameznih zdravstvenih domovih v regiji, zapisnik s predlogi posredovan na IVZ.
- Zapisnik sestankov s koordinatoricami zdravstvene vzgoje.
- Število razdeljenih ZV gradiv – v letu 2008 smo razdelili 24833 različnih gradiv (sončenje, rak, duševno zdravje, prehrana, droge, tobak..) splošnim in strokovnim javnostim.
- Treh javno zdravstvenih akcij ob tednu boja proti raku ter svetovnem dnevu brez tobaka in svetovnem dnevu duševnega zdravja se je udeležilo okoli 450 ljudi.

1.19 Promocija zdravega načina življenja – zmanjševanje dejavnikov tveganja, povezanih z načinom življenja in krepitev varovalnih dejavnikov za zdravje

Promocija zdravega načina življenja brez tobaka

Spremljanje izvajanja programa Proste roke – čista pljuča – srednje šole v celjski regiji v obdobju poročanja niso izvajale programa, kljub temu, da smo jim že v začetku šolskega leta ponudili strokovno pomoč pri izvajanju delavnic o nekajenju za srednješolce. Program bi bilo glede na še vedno visok delež rednih kadilcev med srednješolci smiselno izvajati, zato smo vodstva šol v jeseni ponovno pozvali k izvajanju programa, razmišljamo pa tudi o ponudbi programa, ki bi se izvajal izven šolskega okolja.

Ozaveščanje o prednostih nekajenja in nevarnostih kajenja je potekalo v okviru aktivnosti ob svetovnem dnevu brez tobaka, kot je opisano pri zgornji nalogi ter v okviru predstavitev rezultatov raziskave ESPAD o alkoholu in drugih drogah med srednješolsko mladino za strokovne in laične javnosti.

Promocija zdravega načina življenja brez škodljive rabe alkohola

Nihče ni odveč – varnost v cestnem prometu – program za srednješolce smo že peto leto zapored izvajali v sodelovanju s Svetom za vzgojo in preventivo v cestnem prometu, ZŠAM Celje, Policijo Celje ter Bolnišnico Celje. Osrednji dogodek je bil interaktivno in avdiovizualno podprto predavanje, namenjeno vplivu alkohola na vožnjo, hitrosti ter uporabi varnostnega pasu ter čelade v prometu. Prireditve so popestrile naprave, na katerih udeleženci praktično spoznajo učinke prevelike hitrosti in neuporabe varnostnega pasu. Poudarek letošnje akcije je bil na neuporabi alkohola med vožnjo, saj smo v lanskem letu na celjskem ponovno beležili povečano število nesreč zlasti med mladimi s hudim izidom ali smrtjo zaradi alkohola. Akcij Nihče ni odveč, ki smo jih izvedli za 8 srednjih šol v Celju na posameznih šolah, se je udeležilo okoli 1200 srednješolcev. Akcija je bila zelo dobro podprta s strani medijev.

Ozaveščanje o problemih zaradi pitja alkohola je potekalo v okviru predstavitev rezultatov raziskave ESPAD o alkoholu in drugih drogah med srednješolsko mladino za strokovne in laične javnosti.

Promocija zdrave prehrane in prehranjevanja

Šola hujšanja – v sodelovanju z Novim tednikom in radiom Celje smo na zavodu ponovno izpeljali program 14 dve urnih delavnic hujšanja. V skupini je bilo 17 kandidatov iz celotne celjske regije (izbranih med več kot 300 prijavljenimi), katerih BMI je bil večji od 30. V posameznih delavnicah so bile predstavljene vsebine po programu Šole hujšanja (CINDI) - o hrani, prehranjevanju, telesni vadbi, duševnem zdravju in načinih vzdrževanja telesne teže. Izvedena sta bila dva testa hoje na 2 kilometra, dvakratno merjenje glukoze ter holesterola v krvi ter zaključna prireditve v City centru v Celju. Uspeh delavnice je zelo dober, saj so vsi udeleženci shujšali, mnogi pa tudi izboljšali svoje počutje ter samozavest. Akcija je bila zelo dobro medijsko podprta.

Vzgoja za zdravje – Telesna teža – program se je izvajal v zdravstvenih domovih v okviru sistematičnih pregledov dijakov 1. letnikov srednjih šol na celjskem.

Spletno svetovanje – mladim smo o pomenu pravilne prehrane ter gibanju svetovali na spletni strani tosemjaz.net.

Uvajanje in spremljanje implementacije novih prehranskih smernic v vzgojno izobraževalnih ustanovah – nalogo smo izvajali skupaj z IVZ. Pregledali smo jedilnike nekaterih osnovnih šol ter ocenili njihovo kakovost ter skladnost z novimi prehranskimi

smernicami. Opravili smo vnos jedilnikov z namenom validacije metode, ki jo je pripravil IVZ.

Promocija gibanja

Vzgoja za zdravje – Gibam se – program se je izvajal v zdravstvenih domovih v okviru sistematičnih pregledov za učence 8. razreda OŠ v regiji.

Vzgoja za zdravo spolnost

Vzgoja za zdravje – Za zdravo in varno ljubezen – program se je izvajal v zdravstvenih domovih v okviru sistematičnih pregledov za dijake 3. letnikov srednjih šol v regiji.

To sem jaz - nadaljevanje s projektno temo Ljubezen je v meni – svetovanje mladim o ljubezni in spolnosti na spletnem forumu To sem jaz.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Poročila o izvedenih aktivnostih Tedna boja proti raku. V štirih dnevih se je akcije udeležilo okoli 150 obiskovalcev.
- 8 izvedb akcije prometna varnost Nihče ni odveč za srednješolce. Okoli 1200 udeležencev.
- Izvajanje programa Vzgoja za zdravje poteka v vseh zdravstvenih domovih, evalvacijo izvajalci pošiljajo na IVZ.
- Poročilo o pregledanih jedilnikih za IVZ – pregledanih je bilo 20 osnovnošolskih jedilnikov, pri vseh je bila ocenjena hranilna vrednost ter kakovost in uravnoteženost hranil glede na priporočila.
- Izveden program Šola hujašanja. Evalvacija – program 14 delavnic in testov hoje je uspešno zaključilo 17 oseb z BMI nad 30. Skupina je v celoti izgubila 205 kg, posamezniki med 21,2 in 6,2 kg telesne teže.

1.20 Promocija zdravja v šolskem okolju

Sodelovanje s šolami v regiji je intenzivno potekalo v okviru naslednjih programov: **Koordinacija programa slovenske mreže Zdravih šol za regijo** – v program je bilo do konca leta vključenih 34 osnovnih in srednjih šol iz regije. Za 17 šol, vključenih v program že več let, smo pripravili dve delovni srečanja. Na prvem smo predstavili možnosti našega sodelovanja, šole so predstavile lastne primere dobre prakse. Na drugem srečanju z zunanjimi strokovnjaki s področja dela z odvisnimi od drog predstavili rezultate raziskave ESPAD o alkoholu in drogah med mladimi. Tretje srečanje smo namenili predstavitvi primerov dobrih praks 17 starim in 17 novim šolam, ki so se vključile v projekt jeseni.

Koordinacija programa Sijem od zdravja - preventivni program štiri urnih delavnic za višje razrede osnovne šole, ki obravnava za mladostnike pomembne teme (spolnost, samopodoba, droge in prehrana) smo v izvedbo ponudili vsem osnovnim šolam v Celju. Pripravili smo poenotena pisna gradiva in navodila za izvajalce delavnic. V letu 2008 smo izvedli delavnice na 7 osnovnih šolah v Celju, ki se jih je udeležilo 224 učencev.

Koordinacija projekta To sem jaz – opisano v nalogi Krepitev duševnega zdravja.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Izvedena 3 srečanja s šolami, vključenimi v projekt Zdrave šole, zapisniki sestankov – dosežen letni plan.
- Pripravljena pisna gradiva za štiri vsebinske sklope za izvajalce programa Sijem od zdravja.
- Izveden program Sijem od zdravja na 7 šolah – plan dosežen. Evalvacija: ocena vsebine 4,3, ocenaizvajalcev 4,4 od najvišje možne ocene 5. Število udeležencev – 224.

1.21 Promocija duševnega zdravja v regiji

- **Program Krepitev duševnega zdravja in zmanjševanje samomorilnosti na Celjskem**

Koordinacija medsektorske interdisciplinarne Regijske skupine za preprečevanje samomora na Celjskem

Izvedli smo dva delovna sestanka skupine, na katerem smo dorekli skupne aktivnosti. Vsi člani skupine so bili obveščeni o aktualnih dogajanjih v posameznih ustanovah.

Motivacija delodajalcev na Celjskem za izvedbo izobraževanj zaposlenih o depresiji in anksioznosti ter reševanju problemov

Pripravili smo predlog programa izobraževanj za pedagoške kolektive srednjih šol ter domove za starejše (izgorevanje, depresija, samomor).

Izvedli smo poskusno izobraževanje v eni od srednjih šol.

Izvedli smo po eno delavnico Krepitev duševnega zdravja in prepoznavanje najpogostejših težav duševnega zdravja (depresija, samomor, izgorevanje) za zaposlene v 10 posameznih domovih za starejše v regiji Celje.

Koordinacija in priprava krajših izobraževanj o depresiji ter preprečevanju samomorilnega vedenja za različne ciljne skupine

Pripravili smo predlog programa izobraževanj za nezaposlene osebe, prijavljene na zavodu za zaposlovanje (depresija, reševanje problemov). Izvedli smo izobraževanje za dve skupini nezaposlenih.

Za krajanke dveh krajevnih skupnosti smo izvedli predavanje in pogovor na temo depresije in samomora.

Koordinirali smo delo samopomočne skupine za osebe z depresijo in njihove sivoce, ki deluje pri zavodu. V skupini se na 14 dni srečuje med 10 in 20 oseb z depresijo. Za udeležence smo izvedli predavanje o depresiji, o tehnikah sproščanja ter o zdravih za depresijo.

Izvedba oddaj o duševnem zdravju na Štajerskem valu - koordinirali in izvedli smo ciklus 11 eno urnih oddaj o duševnem zdravju v sodelovanju z radiom Štajerski val. V oddajah so sodelovali strokovnjaki s področja psihologije in psihiatrije, oddaje so bile odprte za poslušalce. V oddajah smo se dotaknili pozitivnega duševnega zdravja, anksioznosti ter panike in družinske terapije, samomora in obvladovanja stresa.

Koordinacija priprave in izvedbe aktivnosti ob Svetovnem dnevu preprečevanja samomora in Svetovnem dnevu duševnega zdravja

Ob svetovnem dnevu preprečevanja samomora smo pripravili sporočilo za medije. Opozorili smo na pozitiven premik na področju zmanjševanja samomora v regiji v letih 2005, 2006 in 2007. V centru mesta smo na stojnici mimoidočim razdeljevali informativno gradivo ter druge informacije.

Svetovni dan duševnega zdravja smo obeležili z razstavo likovnih del uporabnikov psihiatrije iz bolnišnice Vojnik in sporočilom za javnost o učinkih likovne terapije. Osrednji dogodek ob tem dnevu – strokovno predavanje in predstavitev Relacijske družinske terapije - smo pripravili v sodelovanju z družinskim inštitutom Bližina Celje in Frančiškanskim družinskim inštitutom iz Ljubljane. Na dogodku se je zbralo 120 strokovnjakov s področja šolstva, sociale, zdravstva in nevladnih organizacij, s katerimi sodelujemo v programu Krepitev duševnega zdravja na Celjskem.

Osveščanje splošne javnosti

Ob tednu možganov smo v sodelovanju s slovenskim društvom Sinapsa v kinu Metropol v Celju organizirali ogled dokumentarnega filma o paniki za splošno javnost. Za vsebino smo se odločili na podlagi ugotovitev, da vse več posameznikov išče pomoč zaradi napadov panike. Po filmu je na okrogli mizi o tej temi spregovorilo pet strokovnjakov s področja psihologije in psihiatrije ter javnega zdravja.

O samomoru in depresiji smo za splošno javnost spregovorili po naročilu šestih tiskanih medijev.

- **TO SEM JAZ– promocijsko preventivni program za mlade**

Koordinacija interdisciplinarne medsektorske skupine za razvoj projekta za mlade To sem jaz

Izvedli smo pet delovnih sestankov s posameznimi člani skupine in zunanjimi sodelavci ter potencialnimi sofinancerji projekta. Projekt, ki ima številne strokovne reference in priznanja doma in v tujini, ostaja brez dodatnega financiranja, zaradi česar je njegov nadaljnji razvoj zelo omejen in vprašljiv.

Zaključek evalvacije učinka 10 delavnic na otrokovo samopodobo ter razredno klimo

Opravili smo evalvacijo učinka kompleta 10 delavnic o samopodobi, ki so se izvajale v štirih razredih na štirih osnovnih šolah pod vodstvom usposobljenih učiteljev. Evalvacija je bila opravljena s psihološkimi vprašalniki. Rezultati kažejo na izboljšanje razredne klime ter na izboljšanje parametrov samopodobe pri otrocih, ki so bili deležni vseh delavnic v primerjavi z otroci, ki delavnic niso bili deležni.

Celoletno sodelovanje s šolami, vključenimi v projekt To sem jaz – evalvacija dogodkov na šolah in priprava zaključnega poročila

V preteklem šolskem letu je v projektu sodelovalo 7 osnovnih in srednji šol ter en dijaški dom, ki so pripravile različne dogodke na temo spodbujanja pozitivne samopodobe pri otrocih in mladostnikih.

Vse informacije o aktualnih in zanimivih dogodkih na šolah objavljamo na spletni strani tosemjaz.net.

Izvedba izobraževanj za pedagoške delavce o samopodobi otroka in mladostnika

Delovna skupina je pripravila program delavnic ter gradivo za seminarje za pedagoške delavce.

Izvedli smo drugi del nadaljevalnega seminarja za pedagoške delavce v trajanju 24 ur.

Izvedli smo dva 8 urna seminarja Razvoj socialnih veščin in pozitivne samopodobe za celotni pedagoški kolektiv dveh osnovnih šol.

Izvedli smo 8 urni seminar Razvoj socialnih veščin in pozitivne samopodobe za pedagoške delavce iz regije in izven.

Izvedli smo dva 8 urna seminarja za pedagoške delavce iz regije in izven na temo Reševanje težavnih konfliktnih situacij.

Izvedeno je bilo izobraževanje Razvoj socialnih veščin in pozitivne samopodobe v trajanju 5 ur za člane Lokalnih akcijskih skupin za preprečevanje zasvojenosti, ki delujejo na področju preventive rabe in zlorabe drog.

Ugotavljamo povečan interes šol za izvedbo seminarjev za celotne pedagoške kolektive.

Letno redno srečanje spletnih svetovalcev tosemjaz.net

Ob 7. obletnici spletne svetovalnice tosemjaz.net smo izvedli štiri urno strokovno srečanje Nevrolingvistično programiranje. V predavanjih smo se dotaknili moči besed v spletnem dialogu. 25 udeležencev.

Vzdrževanje svetovalnega foruma za mlade na spletni strani tosemjaz.net

Dnevno smo urejali spletno stran: pregled vprašanj mladostnikov in posredovanje le teh strokovnjakom, posredovanje odgovorov, potekale so komunikacije z 33 strokovnjaki – svetovalci na spletni strani.

Spletno stran smo dopolnjevali z aktualnimi dogodki. V letu 2009 smo na strani zabeležili 163.655 obiskov, prebranih je bilo 620.287 strani. Mladi so strokovnjakom postavili 2.587 vprašanj in na vsa prejeli odgovore. Ohranjamo izredno veliko branost spletne strani, prav tako ostaja visoko število vprašanj mladostnikov, kar dokazuje potrebo in smiselnost tovrstnega dela z mladimi, ki bi moglo dobiti tudi uradno veljavo.

Predstavitve programov krepitev duševnega zdravja na strokovnih srečanjih

Program To sem jaz smo uspešno predstavili na konferenci o poškodbah Ad risk na Dunaju, na konferenci ProMenPol v Berlinu ter na konferenci Euro safe v Parizu.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Dva sestanka medsektorske regijske skupine za preprečevanje samomora na Celjskem s smernicami za delo, zapisnik sestanka.
- Koordinacija in izvedba 11 oddaj (od 12 načrtovanih) o duševnem zdravju na radiu Štajerski val s strokovnjaki s področja duševnega zdravja, cilj 91% dosežen.
- Izvedba dveh predavanj o depresiji in samomoru ter okrogle mize o paniki za splošno javnost – skupno okoli 220 udeležencev.
- Izveden sestanek z vodjo aktiva svetovalnih delavcev srednjih šol ter z direktorji domov za ostarele za izobraževanje zaposlenih o duševnem zdravju.
- Koordinacija in izvedba predavanja in delavnice o depresiji in stresu za en pedagoški kolektiv - ocena vsebine 4,1, ocena izvajalcev 4,4 od najvišje možne ocene 5. Število udeležencev – 70.
- Koordinacija in izvedba 10 delavnic o depresiji in samomoru za zaposlene v domovih starejših - ocena vsebine 4,7, ocena izvajalcev 4,8 od najvišje možne ocene 5. Število udeležencev – 263.
- Koordinacija in izvedba 2 delavnic o depresiji in samomoru za nezaposlene na Zavodu za zaposlovanje - ocena vsebine 4, ocena izvajalcev 4,8 od najvišje možne ocene 5. Število udeležencev – 23.
- 5 sestankov delovne koordinacijske skupine To sem jaz z zapisniki.
- Izdelano zaključno poročilo o rezultatih merjenja učinkovitosti delavnic o samopodobi.
- Eno strokovno srečanje spletnih svetovalcev na tosemjaz.net - 25 udeležencev.
- Število sodelujočih šol v tekočem šolskem letu v projektu To sem jaz, ki so poročali o izvedenih delavnicah To sem jaz z učenci – 7 šol (poročil še niso vrnile vse šole).
- Evalvacija 6 izobraževanj pedagoških delavcev iz sklopa To sem jaz – ocena vsebine 4,9, ocena izvajalcev 4,8 od najvišje možne ocene 5. Število udeležencev – 190.
- 2.587 odgovorov strokovnjakov mladim, 163.655 obiskov in 620.287 prebranih strani na spletni strani tosemjaz.net v letu 2008.

1.22. **Koordinacija aktivnosti na področju preprečevanja in zmanjševanja problematike zlorabe drog in zasvojenosti**

Koordinacija osmih Lokalnih akcijskih skupin v Savinjski regiji

Izvajamo koordinacijo 8 delujočih LAS v regiji. V ta namen smo izvedli dva delovna sestanka, na katerih sta se izpostavili dve potrebi na sistemski ravni – potreba po enotni koordinaciji LAS s strani države, kot je že obstajala v okviru ukinjenega Urada za droge ter potreba po verifikaciji preventivnih programov s področja drog in zasvojenosti in določitev standardov za izvajanje preventivnih aktivnosti, ki bodo v pomoč šolam in izvajalcem. Drugi predlog smo predstavili LAS Ravne na Koroškem ter ZZV Koper, ki izvajata delno koordinacijo na teh področjih.

Koordinacija interdisciplinarne Lokalne akcijske skupine Celje

Izvedli smo dva delovna sestanka skupine.

Izobraževanje članov LAS

Za člane LAS v regiji, ki delajo v programih z otroki in mladostniki, smo izvedli 5 urno izobraževanje o samopodobi iz programa To sem jaz.

Aktivno smo sodelovali v načrtovanju in pri izvedbi določenih aktivnosti in programov v LAS Šentjur in LAS Šmarje pri Jelšah.

Koordinacija programa Šola za starše

Koordinirali smo izvedbo izobraževanj za starše Droge, zasvojenosti in mi na štirih osnovnih šolah ter na dveh srednjih šolah v Celju.

Poročilo raziskave ESPAD 2007

Opravili smo osnovno analizo vprašalnikov raziskave ESPAD 2007 o alkoholu ter drugih drogah, ki smo jo izvedli v letu 2007 med 1500 dijaki prvih letnikov srednjih šol v regiji. Poročilo z analizo, povzetki ter priporočili smo poslali vsem sodelujočim šolam ter občinam. Predstavitev rezultatov smo na zavodu pripravili za vse šole, vključene v projekt zdrave šole ter za člane vseh LAS v regiji. Intenzivno smo o rezultatih sporočali preko medijev.

Koordinacija programa Zamenjava igel in brizg uporabnikom drog v lekarnah na Celjskem – program izvajata lekarni Apoteka pri teatru v Celju in javna lekarna Žalec. S programom se zmanjšuje možnost širjenja okužb med uporabniki drog, posredno tudi v širši skupnosti, zmanjšuje pa se tudi možnost poškodbe z odvrženo iglo. Število zamenjanih igel in brizg ter število obiskov v lekarnah v tem letu upada, kar je posledica uvedbe programa terensko delo z odvisnimi od drog, ki se izvaja s terenskim vozilom JZ Socio v Celju in sosednjih občinah, ki uporabnikom med drugim razdeljuje sterilne igle ter ostali sanitetni material.

INDIKATORJI DOSEŽKOV

- Dva delovna sestanka LAS Celje z zapisniki.
- Dva delovna sestanka LAS Savinjske regije z zapisniki.
- Evalvacija izobraževanja za člane LAS v regiji – ocena vsebine 4,5, ocena izvajalcev 4,6 od najvišje možne ocene 5.
- Evalvacija 4 izobraževanj Šola za starše na osnovnih šolah – ocena vsebine 4,8, ocena izvajalcev 4,8 od najvišje možne ocene 5. Št. udeležencev – 91.
- Poročilo ESPAD 2007 - Raziskava o alkoholu in preostalih drogah med šolsko mladino v regiji Celje – rezultati, priporočila.
- 2757 zamenjanih igel in brizg v lekarni Apoteka pri teatru ter lekarni Žalec v letu 2008.

